

Адыгэ Республикэм и Правительствэ игъэзет

Тиспортсменхэм гъэхъагъэхэр ашыгъэх

Культурэм ихэхъоныгъ

Урысыем, Адыгеим, Къэ-бэртэе-Бэлыкъарым, Къэрэ-щэе-Щэрджэсым, Ингушетием янароднэ артистэу, Пшызэрэ Абхъазымрэ искусствэхэмкля язаслуженнэ Иофышлэшхоу, УФ-мрэ АР-мрэ я Правитель-ствэхэм якъэралыгъо шлухъаф-тынхэм, Д. Шостакович ыцлэ зыхырэ шлухъафтыным ялау-реатэу, Зэкъошныгъэм иор-ден, медалэу «Адыгеим и Щытхуэхэ» зыфиорэр кы-зыфагъэшшоагъэу, культу-рэмкля ыкли искусствэхэмкля Пшызэ къэралыгъо универси-тетым ипрофессор гъэшлу-гъэу, Адыгеим иапэрэ про-фессиональнэ композиторэу, АР-м лъэпкэ оредымрэ къа-шъомрэклэ и Къэралыгъо ансамблэу «Ислъамыем» ихудожественнэ пашэу Нэ-хэе Аслъан ыныбжэ илъэс 80 зэрэхъугъэм фэгъэхыгъэ творческэ пчыхъэзэхэхэр республикэ филармонием щыклягъ.

Иофхъабзэр рагъэжъэным ыпэкля АР-м и Лпышхъэу Къум-пыл Мурат кылотыгъ АР-м иконцерт объединение икъэра-лыгъо симфоническэ оркест-рэ мылкъу лэпылэгъоу кылыкля-щтым зэрэхъагъэхъоштыр, мэ-къэмэ лэмэ-псымаклэхэр ра-щэфынэу сомэ миллион 25-рэ кыхагъэклынэу унашъо зэра-штагъэр. Джащ фэдэу Адыгеим и Лпышхъэ республикэ симфо-ническэ оркестрэм фашэфыгъэ автобусклям илунклыбзэ ари-тыжыгъ. «SFT Group» зыфило-рэ компанием къафыхигъэклыгъэ мылкъумкля ар къащэфыгъ.

АР-м и Лпышхъэ зэрэхигъэу-нэфыкыгъэмкля, хэбзэ къулы-къухэм культурэм, творческэ объединениехэм, творческэ коллектив пэрытхэм япсэуалъ-хэр мылкъуклы, техникэкли нахъ зэтэгъэпсыхъэгъэхэм тапэкли аналэ тырагъэтышт. Къэралыгъо программэхэмрэ лъэпкэ про-ектэу «Культурэмрэ» къадыхэ-лпытэгъэу, федеральнэ гупчэр ялэпылэгъоу мыщ фэдэ Иофхэм азыныкыо нахыбэр зэшлуахы.

Къумпыл Мурат зимэфэкли хэзгъэунэфыкырэ композитор цлэрыломрэ искусствэм илофы-шлэшхохэу Нэхэе Аслъан кы-фэгушлонэу къэклягъэхэмрэ алыклягъ. Зэдэгущылэгъум хэ-лэжыгъэх Урысыем икомпози-торхэм я Союз иправление

(Икляух я 2-рэ нэклиб. ит).

А. Гусев.

Атлетикэ онтэгумкля Урысыем изэнэкъокъоу Мыекъуапэ щыкляу-гъэр зэфашыжыгъ.

Республикэм икълэ шхъалэ ихъэклагъэх Урысыем ыкли Рес-публикэу Беларусь яспортсмен 550-м ехъу. Ахэм Адыгеим илыкля 18 ахэтыгъ. Тиклалэхэм ащыщхэм дэгъу дэдэу зыкъагъэ-лъэгъуагъ, теклоныгъэр ыкли ха-гъэунэфыкырэ чыплэхэр кы-дахыгъэх. Тиспортсмен ныбжы-клэхэм къафэгушуагъ Адыгеим и Лпышхъэу Къумпыл Мурат.

Зэнэкъокъум иапэрэ мафэ гъэхъэгъэшлу щышыгъ олим-пийскэ резервым испорт еджа-плэу М. Н. Чыржыным ыцлэ зыхырэ зыщызыгъэсэрэ Ор-дэкъо Астемир. Ар килограмм 55-м нэс къэзыщэчыхэрэм якуп хэтыгъ. Упражнениеу «рыво-кымкля» ащ килограмм 94-рэ кылотыгъ ыкли Урысыем ире-корд ыгъэуцугъ. Джащ фэдэу

«толчок» зыфалорэмкля ящэн-рэ хуэгъэ. Тлогъогогъу еклолэ-гъумкля зэнэкъокъум ичемпион хуэгъэ.

Килограмм 73-м нэс къэ-зыщэчыхэрэм якуп зыщызы-шэтыгъэ Щэшлэ Рустам тлогъо-гогъу еклолэгъумкля тыжыны медалы кыхыгъ. Джащ фэ-дэу килограмм 89-м нэс къэ-зыщэчыхэрэм якуп хэтыгъэ

Артем Горловым тыжыны ме-далищ, мы куп дэдэм зыкы-щызыгъэлъэгъогъэ Дмитрий Шмариным зы дышъэ ыкли джэрз медалитлу къафагъэшшо-шагъ.

— Гъэхъэгъэшлу зышыгъэ спортсменхэм ыкли ахэм ятре-нерхэм сафэгушлэ! Атлетикэ онтэгум пыл тиклалэхэм джыри зэ къагъэшпыккъэжыгъ Адыгеир спорт шьолпырэу зэ-рэщытыр ыкли тренер дэгъухэр зэрилэхэр. Непэрэ лэужхэм гъэхъэгъэшлухэр ашыхэзэ мэ-хъанэшхо зилэ зэнэкъокъухэм ащатеклох, Адыгеим ыцлэ да-хэклэ рарагъало, — кылыагъ Къумпыл Мурат.

Культурэм ихэхъоныгъ

(Икълух).

итхьаматэу Рашид Калимуллин, Вьетнам щыц композиторхэу До Хонг Куан, Ле Ты Минь, До Тхи Занг, Москва, Санкт-Петербург, Татарстан, Казахстан, Кыргызстан, Къэбэртэе-Бэлыкъарым къарыкыгъэ композиторхэр, АР-м и Лышхъэщыгъэу, АР-м и Къэралыгъо упчлэжыгъоу Тхьаклушынэ Аслъан, АР-м и Апшээрэ хыкум итхьаматэу Трахьо Аслъан, нэмык хьэккэ гъэшуагъэхэр.

Зэлуклэгъур къызэллуиыгъэ, Къумпыл Мурат Нэхэе Аслъан зэрэфэразэр къылуагъ илэсыбэ хуыгъэу гуетыныгъэ фырилэу юф зеришлэрэм, лъэпкъ культурэм икхъуымэн илахышхо зэрэхишыхэрэм афэшл. Джащ фэдэу Адыгеим и Лышхъэ хьаклэхэм и шуфэс къарыхыгъ, Урысыем икомполиторхэм я Союз тапэкли зэдэлэжыныгъэу дырлэж зырагъэушъомбгъу зэраллоигъор къылуагъ.

Рашид Калимуллин Нэхэе Аслъан зэчышлэу зэрэщыгъ, хэгъэгум икультурэрэ иискуствэрэ хэхъоныгъэ ягъэшыхыгъэ

нымккэ гъэхъэгъэххэр зэри-лэхэр къыхигъэщыгъ. Урысыем икомполиторхэм я Союз иправление итхьаматэ зэрэхигъэунэфыкыгъэмккэ, Адыгеим икомполиторхэм илэлэсэныгъэххэ ахэлъ, республикэм итворческэ интеллигенцие шуагъэ къэзытырэ зэдэлэжыныгъэу дырлэри лъагъэкуатэ ашлоигъу. Культурэм зыкхъэгъэлэтыгъэным,

— къылуагъ АР-м и Лышхъэ.

Итворчество осэшхо къызэрэфашыгъэм, имэфэкклэ къызэрэфэгушуагъэхэм, лъэпкъ культурэм изегъэушъомбгъунккэ республикэм ихэбзэ къулыкхуэхэм япащэхэм аналэ къызэрэтырагъэтырэм афэшл Нэхэе Аслъан «тхьашуегъэпсэу» арилуагъ. Адыгеим лъэпкъ оредымрэ къашъомрэккэ и Къэралыгъо ансамблэу «Исламыем» илофшлэн зэрэзехищэрэм, творческэ гухэлэу илэхэм художественнэ пашэр къатегушылагъ. Зимэфэккл хэзыгъэунэфыкырэ композитор цлэрылом къеколлагъэхэр иконцерт епллынхуэ къыригъэлэбгъагъэх. Ар республикэ филармонием цыклуагъ.

АР-м и Лышхъэу Къумпыл

ыгъэсагъ. Ахэм ащыщыбэм хэгъэгум ыкли лъэпкъ культурэм ихэбзэ анахь дэгъухэр лъагъэкуатэх, хэгъэгум ичылплэ зэфэшхьафхэр Адыгеим иллыкхлэхэм ялэлэсэныгъэ зынэсырэм нэлуасэ фашых.

Адыгеим и Лышхъэ Нэхэе

«Уапэккэ джыри творческэ проектыбэ зэрэщылэм сехьырэхышэрэп. Тэри Адыгеим икультурэ хэхъоныгъэ ышлынмккэ, лэлэсэныгъэ зыхэлъ тичылплэгъухэм яамалхэр икхъоу къагъэ-лъэгъонхэмккэ тапэкли тфэлэ-кыщтыр зэккэ тшлэшт», — къыхигъэщыгъ АР-м и Лышхъэ.

АР-м и Къэралыгъо упчлэжыгъоу Тхьаклушынэ Аслъан, Урысыем икомполиторхэм я Союз и Гъэлорышлэплэ итхьаматэу, Урысыем инароднэ артистэу Рашид Калимуллин, УФ-м илофшлэнымккэ и Лышхъэу, тхаклоу Мэщбэшлэ Исхьакъ, СНГ-м ихэгъэгухэм, Темыр Кавказым ишъолырхэм ялы-кхлэхэр, джащ фэдэу Аслъан игупсэ Теуцожэ районым къарыкыгъэхэр къыфэгушуагъэх.

Ащ нэужым ансамблэу «Исламыем», АР-м и Концерт объединение и Къэралыгъо симфоническэ оркестрэ яартистхэм музыкальнэ композицие анахь дэгъухэр къатыгъэх. Программэм игупчэ шыпкхъу хуыгъэ оркестрэм, хорым ыкли оредылохэм апае лэхь 3-у зэхэт апарэ лъэпкъ симфониеу «Мелодии восходящего солнца» зыфилорэм ипремьерэ.

АР-м и Лышхъэ ипресс-къулыкху Сурэтхэр: А. Гусев.

Адыгеим иныбжыккэхэм ятворчество зегъэушъомбгъуыгъэным иамалхэр зэрэзэрихъэхэрэм афэшл Адыгеим и Лышхъэ зэрэфэразэр ащ къылуагъ.

«Цыфхэм якультурэрэ ягъэсэныгъэрэ зыкхъэзыгъэлэтышт, ахэр музыкальнэ классическэ искусствэм фэзыщэштхэ творческэ егъэжэплэ гъэшлэгъон пстэуми адедгъэштэшт. Тшлэрэр зэккэ цыфхэм ячыккэгъэным, къафэфедэным мэхъанэшхо и!»,

Мурат Нэхэе Аслъан фэгушлэнэу къэклогъагъ.

Къумпыл Мурат къызэрэхигъэщыгъэмккэ, лъэпкъ нэшанэхэр лъапсэ зыфэхуыгъэ классическэ илофшлагъэхэу Нэхэе Аслъан илэхэм адыгэ культурэм идэхагъэрэ ибаиныгъэрэ къахэщы, ащ даклоу тиреспубликэ иакадемическэ музыкальнэ искусствэ лъэгэплэ иным зэрэнэсыгъэр къегъэлагъо. Еж Нэхэе Аслъан артист ллэуж пчыагъэ

Аслъан илэлэсэныгъэ, юфэу зыпылым зэрэфэшхыпкъэм, Адыгеир цлэрыло хъуным пае юфышхоу ышлэрэм, республикэм имызакхъоу, хэгъэгум псаум имузыкальнэ культурэ зэригъэбаирэм апае зэрэфэразэр къырилуагъ. Джащ фэдэу Къумпыл Мурат къыхигъэщыгъ «Исламыер» республикэм имызакхъоу, цыф лъэпкъыбэ зыщыпсэурэ ти Хэгъэгушхо зэрэпсауу ибаиныгъэу зэрэщыгъ.

Ермэлыкхэр зэпыухэрэп

Зыгъэпсэфыгъо мафэхэм зэхашэрэ ермэлыкхэр республикэм икхэлэ шхьалэ щызэпыухэрэп. Ахэр, хабзэ зэрэхуыгъэу, урамхэу Советскэм ыкли Димитровым ыцлэ зыхьы-рэм шэмбэтым ащызэхашэх.

Джащ фэдэу бэдзэрэу «Казачий» зыфилорэм щы-клорэ сатыури зыгъэпсэфы-гъо ермэлыкхэм ахалытэ. Ахэм ахэлэжыанэу гурытымккэ щэклуи 130-рэмэ зарагъэтхы. Ахэр Мыекхуапэ, ащ къыпэлэу-псэуплэхэм, Кошхъэблэ, Шэуджэн, Красногвардейскэ ыкли Джэджэ районхэм, джащ фэдэу Пшызэ шъолырым къарыкыгъэ сатыушлэх, унэе мэкхумэщ хызмэтшлэплэ зыгъэлэжыэрэ къоджэдэсых.

«Гъомылапхъэхэм ауасэ

проценти 10-м къыщегъэ-жыагъэу 30-м нэсэу къаща-гъэккэнэу щаклохэм ятэлэ. Ахэмккэ ар хыплэ хуы-штэп, сыда плэмэ щэплэ чылплэм ыпккэ алытхырэп. Ары паклош, ежхэм гъо-мылапхъэу къырацэллагъэр цыфхэм зэлъашлэнымккэ амалышлу агъоты», — ело къэлэ администрацием илофышлэу Пэрэныкхэ Аскэр.

Ары нахь мышлэми, нэмык щэплэ чылплэхэм е бэдзэрым ацагъэнэфэгъэ уасэхэм анахь ермэлы-къым тель пстэури нахь щыпыут дэд плон плэккы-штэп. Гушылэм пае жуы-гъэу агъэфедэрэ картоф килограммыр сомэ 35-ккэ щылуагъэккы, лы къэбзэ куум сомэ 650-рэ ыуас. Мылэрысэр — сомэ 50-м къыщегъэ. Мыщ дэжыым

щэфакломккэ федэ хуэрэр щымыщ зыхэмилъ ыкли бэрэ щымылгыгъэ гъомылапхъэр ыщэфын амал зэригъотырэр ары.

2023-рэ илэсыр зыты-ублагъэм къыщегъэжы-гъэу республикэм икхэлэ шхьалэ ермэлыккыи 173-рэ

щызэхашагъ. Илэсыр екыфэ а пчыагъэм джыри хэхъошт. Пэшлорыгъэшхуэ зэрагъэнэфэгъэмккэ, Илэ-сыккэм илэгъоккэу тыгъэ-гъазэм и 3-м мэфэккэ ер-мэлыккэ зэхашэхт.

АНЦОКХО Ирин.

Къагъотыжыгъ

Урысыем ошлэ-дэмышлэ юфхэмккэ и Минис-терствэ и Гъэлорышлэплэу АР-м щылэм ипресс-къулыкху къызэритыгъэмккэ, шэклогум и 20-м сыхьатыр 13.15-м Шытхьалэ щылэ аварийнэ къэ-гъэнэжыккэ отрядэу «Кубань-Спайс» зыфилорэм икхулыкхушлэхэм Шытхьалэ районым ипоселкэу Заречнэм дэж илэсипшлэ зыныбжэ шъэожыеу станицэу Ханскэм псым щитхъэлагъэм ихъадэ къыцагъотыжыгъ.

Урысыем и Следственнэ комитет иследственнэ Гъэлорышлэплэу АР-м щылэм икхулыкхушлэхэр мы чылплэм клуагъэх ыкли зэхэфын юфтхьабзэхэр зэра-хьагъэх.

Шыгу къэдгъэкыжыын, шэклогум и 13-м Ханскэм щыпсэурэ хулыфгыгъэм нэбгырипллэ къыдисэу авто-мобилэу «Шевроле Нива» зыфилорэр фэмыгъэлорышлэжыгъэу дэчъэх, псыхъоу Шхъэгъащэ хэфагъ. Водителымрэ ащ къыдисыгъэ лэахъохэмрэ машинэм псауу къыккыжыгъэх, бзылфгыгъэмрэ шъэожыемрэ псым ытхъэлагъэх. Машинэм псауу къыккыжыгъэ илэс 16 зыныбжэ пшъэшъэжыем шъобжхэр теща-гъэхэу сымэдджыым ацагъ.

Урысыем и Следственнэ комитет иследственнэ Гъэлорышлэплэу АР-м щылэм водителым ытхъыккккэ уголовнэ юф къызэллуиыгъ. Зэрагъэунэфыгъэмккэ, хулыфгыгъэр ешъуагъэу рулым лусыгъ.

Шклогум и 21-р – Урысые Федерацием ихэбзэлахь кьулыкьухэм ялофышлэ и Маф

Хэбзэлахь кьулыкьухэм ялофышлэху ыкIи яветеранху лъытэныгъэ зыфэтшыхэрэр!

Шьуисэнэхъат епхыгъэ мэфэкIым пае тышфэгушIо!

Хэбзэлахь кьулыкьур финанс системэм – хэгъэгум иэкономикэ илъэныкьо шьхалэхэм зыкIэ ащыщым зыпкытыныгъэ хэлъу ипшъэрлэхэр ыгъэцэкIэнхэмкIэ ипэрыт кьулыкьухэм ахалыгъэ.

Адыгеим исоциальнэ-экономикэ хэхъоныгъэ ипсынклагъэ, программэху ыкIи проектху рахъуагъэхэр зэшIохыгъэ зэрэхуштхэр, цыфхэм щылаклэу ялэ нахьышIу шыгъэным епхыгъэ инфраструктурэр джыри нахь зэтэгъэпсыхэгъэным диштэрэ Iофтхьабзэхэм язэшIохын бэкIэ ахэм ялътыгъ.

Урысые Федерацием ихэбзэлахь кьулыкьу и ГъэлорышIаплэу Адыгэ Республикэм щылэм илофышлэхэм, иветеранху хэбзэлахь кьулыкьухэр зэхэцэгъэнхэм лъапсэ

фэзышIыгъэхэм инэу тафэраз гуетыныгъэ фырялэу Iоф зэрашIэрэм, Iэлэлэсэныгъэ ин зэрэхэлъым, тиреспубликэ ихэхъоныгъэ ялахьышхо зэрэхашIыхэрэм апае.

Ныбджэгъу лъаплэхэр, тыгу кыдделэу зэкIэми тышфалэало псауныгъэ пытэ, щылэклэшIу шьуилэнэу, Адыгеимрэ Урысыемрэ яфедэ зыхэлъ Iофэу жьугъэцакIэрэм тапэки гъэхьагъэхэр щышъушIынхэу!

Адыгэ Республикэм и Лышъхъэу, Урысые политическэ партией «Единэ Россия» и Адыгэ шьольыр къутамэ и Секретарэу КЪУМПЫЛ Мурат

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм и Тхьаматэу Владимир НАРОЖНЭР

Цэрытхэм ясатыр хэтхэу

Урысыем, Адыгеим ябюджет хэхъоныгъэхэр егъэшIыгъэнхэм зилахь мымакIэу хэзылхьэхэрэм непэ ямэфэкI. Ащ ипэгъокIэу хэбзэлахьхэмкIэ Федеральнэ кьулыкьум и ГъэлорышIаплэу АР-м щылэм щылажъэхэрэм ащыцхэм ягъугу къэтшIымэ тшIоигъу.

Цуцэкьо Ритэ хэбзэлахьхэмкIэ кьулыкьум зыхэтэр илъэс 31-рэ хуыгъэ. Ар Къэбэртэе-Бэлъкьар Республикэм кышыхуыгъ, щапIугъ, бухгалтерхэр зыщагъэхьазырхэрэ еджаплэу Налчык дэтым щеджагъ. Илъэс 22-м ыныбжэ итэу унагъо зехъэм Адыгеим къэкIожьынэу хуыгъэ. Хэбзэлахьхэм япхыгъэ сэнэхъатыр Мыекъопэ къэралыгъо технологическэ университетым щызэригъэгъотыгъ.

1992-рэ илъэсыр ары джы зыхэт кьулыкьум щылэжъэнэу зыригъэжъагъэр. Организациехэм ямылыкьукIэ хэбзэлахьу кьатыщтым игъэнэфэн, икълъытэн апае декларациеу е нэмыкI тхылъу кьагъэхьазырхэрэм яуплэкIун фэгъэзэгъэ отделым иинспектор шьхьал.

— Кыныгъо горэ зыхэмылэ сэнэхъат щылэп, сэ згъэцакIэрэри зэпстэумэ афэд, ау компьютерхэр зыщымылэгъэ лъэхъанэу, зэкIэ тхьапэм тетэу зыщызетхьэщтыгъэр кьызэпытчыгъэмэ, джы умышлэшъун хэтэп, — ело Ритэ. — IофшIэныр шIу плъэгъоу, уисэнэхъат пшIо-

гъэшIэгъонмэ, ренэу уишIэныгъэ хэбгъэхъоным упылыщт, гуетыныгъэ фыуилэщт, уипшъэрлэхэр теурыкIагъэ хэмылэу бгъэцэкIэщтых. ЕтIани, хэбзэлахьхэмкIэ инспекторыр цыф зэфэшъхьафыбэм алокIэ, арышъ, щэлагъэ хэлъэу, шьабэу адэгущылэшъун фый.

Мы сэнэхъатым зызэрэфигъэзагъэм зы такыкькIи зэрэкIэмыгъожьыгъэр кыкIегъэтхьы. Ащ ишыхъат ипшъашъэу Замирэ мы IофшIэным зэрэхыщагъэр. Ар илъэсыхым ехуыгъэу янэ зылут ГъэлорышIаплэм щэлажъэ.

Изыгъэпсэфыгъо уахътэ кьушъхьэхэм ащигъэкIоныр Ритэ икIас. IофшIэгъу тхьамэфэ ужым ахэр ары зэрэпшыгъэр цызгъэгъупшэу, кIуачIэ кьыхэзылхьажьыгъэр.

— Хэбзэлахьхэм зищылэныгъэ языпхыгъэр экономист ыкIи юрист, — ело Любовь Шелудько.

Ар хэбзэлахьхэмкIэ Федеральнэ кьулыкьум и ГъэлорышIаплэу АР-м щылэм епхыгъэ структурэхэр зыуплэкIурэ инспектор. Илъэс 30 хуыгъэ мы кьулыкьум зыщылажъэрэр.

Любовь Мыекъуапэ кышыхуыгъ, игъашIэм дэс. Я 7-рэ гурыт еджаплэр кьызеухым илъэсрэ бухгалтерэу еджагъ, етIанэ Пшызэ мэкъумэщ университетым джа сэнэхъат дэдэмкIэ апшъэрэ гъэсэныгъэ щызэригъэгъотыгъ.

Джыри еджаплэм чIэсыгъ цифрэхэм Iоф адишIэныр шIу ылъэгъугъэу, щэлагъэ хэлъэу ахэм апэсыныр кьызэрэдэхурэр кьызгурэлэм. Арышъ, сэнэхъатэу кьыхыщтым бэрэ егупшысагъэп.

— Хэбзэлахьхэр зэкIэ отраслэхэм анэсых. Ащ фэшI инспекторым лъэныкьо пэпчъ хэшIыкI фырилэн, зыдэлэжъэжэ зэпытын фэе. Ары тилофшIэн гъэшIэгъон кьэзышIырэр, — ело ащ. — Кын хэмылэуи слон спъэкIыщтэп, «налоговикым» тегъауагъэр бэ, ау хэхъоныгъэхэр пшIынхэмкIэ амал инхэр кьыуетых. НыбжыкIэхэм темышыныхьэхэу мы сэнэхъатыр кьыхахынэу къясIомэ сшIоигъу.

ХэбзэлахьхэмкIэ Федеральнэ кьулыкьур анахьыбэу фэдэ кьэзыхьырэ къэралыгъо ведомствэу елътэ Любовь. Ащ гушхуагъэ кьызэрэхилхьэрэм кьыкIегъэтхьы. Кьыгъэшлагъэм инахьыбэр

мы Iофым зэрэритыгъэм зыпарэки рыкIэгъожьыгъэп. Кьыгъэзэгъэу, джыри зэ ищылэныгъэ гъогу кьырыкIожьми, ащ нэмыкI сэнэхъат кьыхимыхыщтгъагъэу ело.

Ирина Макаровам хэбзэлахьхэмкIэ кьулыкьум илъэс 32-рэ хуыгъэу Iоф щешIэ, регистрациехэм ыкIи учетым афэгъэзэгъэ отделым иинспектор шьхьал.

Ар Молдавием кышыхуыгъ, щапIугъ, ащ икълэ шьхьалэу Кишинев икъралыгъо университет экономикэмкIэ ифакультет кьыухыгъ. Джыри ныбжыкIэу щылэныгъэм Адыгеим кьыхыгъ. Ащ кьышегъэжъагъэу хэбзэлахьхэмкIэ Федеральнэ кьулыкьум и ГъэлорышIаплэу АР-м щылэм щэлажъэ.

Хэбзэлахьхэр кьэзытырэ физическэ ыкIи юридическэ лицэхэм зэпхыныгъэ адырялэным, хэбзэгъэуцугъэхэм зэхьокIыныгъэу афэхьухэрэм, шэпхьакIэхэм, нэмыкI къэбарэу мы лъэныкьом пылхэр алыгъэлэсыгъэнхэм, хэбзэлахьхэмкIэ

Федеральнэ кьулыкьум, АР-м игъэцэкIэкIо хэбзэ органхэм, организацие зэфэшъхьафхэм, цыфхэм лъэлэу тхылъэу кьатыхэрэм игъом джауапхэр ятыжыгъэнхэм лъыплъэгъэным, нэмыкIыбэм ар афэгъэзагъ.

Иринэ кIэлэегъаджэ хъунэу фэягъ. Янэ-ятэхэу а сэнэхъатым зищылэныгъэ езыпхыгъэхэр ищысэтэхыпIагъэх, ау ушъхьагъу зэфэшъхьафхэм къахэкIэу, ар кьыдэхуыгъэп. Арэуштэу щытми, мы кьулыкьум зызэрэфигъэзагъэм рыкIэгъожьыгъэу зы такыкьы кьыхэмыкIыгъэу ело. Ар кьыдэхуыгъэу, сенаушыгъэ зыфырилэ IофшIэнэу зэрэщытыр уахътэм кьыгъэлэпэгъагъ.

— IофшIэн пстэуми дэгъуи, дэи ахэлъ, хэбзэлахьхэмкIэ инспектор Iофыри ахэм афэд, ау уисэнэхъат шIу олээгъумэ кьыныр кьызэхэпшIэщтэп. Цыфхэм Iоф зэрадапшIэрэр анахь сикIасэу ыкIи сшIогъэшIэгъонэу сиIофшIэн хэлпыр ары, — кьылуагъ ащ.

«Налоговикым» ишIэныгъэ ренэу хигъэхъон фэу зылытэхэрэм адырегъаштэ, уилофшIэгъу мафэхэри, уизыгъэпсэфыгъуи тэрэзэу зэбгъэфэ-шъухэмэ шIуагъэ къахыщтэу елътэ.

Зыгъэпсэфыгъо уахътэ Иринэ дачэм щегъакIо. Чыгум, къэкIыхэрэм ауж итымэ зэрэпшыгъэри, гумэкIыгъоу илэхэри щэгъупшэх, ахэм кIуачIэ кьыхалхьагъэу кьыкIэпыкIорэ IофшIэгъу тхьамафэр регъажъэ.

Мылкъум пае хэбзэлахьу кьатыхэрэм алтыплэгъэным фэгъэзэгъэ отделым ипашIэу Елена Андриуценкэр ицIыкIугъом врач хъуным кIэхъопсыщтыгъ, ау экономист сэнэхъатым щылэныгъэм хищагъ.

Ар Ленинград имэз техническэ академие щызэригъэгъотыгъ.

Еленэ Мыекъуапэ кышыхуыгъ, щапIугъ, игъашIэм дэс. 1996-рэ илъэсым кьышегъэжъагъэу хэбзэлахьхэмкIэ кьулыкьум щэлажъэ. КьызэрилуагъэмкIэ,

физическэ ыкIи юридическэ лицэхэм ямылкъу пае хэбзэлахьу кьатын фаер къафэлъытэгъэныр ары ипшъэрлэхэр.

— СиIофшIэн шIу сэлъэгъу, гуахъуи хэсэгъуатэ, — кьыхегъэщы ащ. — Хэбзэлахьхэр игъом кьэугъоигъэнхэм мафэ къэс ыуж сит. ЗэрэхурэмкIэ, еджаплэхэм, кIэлэцыкIу ыгыпIэхэм, сымэджэщхэм, спортым епхыгъэ псэуальэхэм, нэмыкIыбэм апэлухьэрэ бюджетым игъэпсын сIлахь хэсэлъхьэ. Ащ урымыгушхон плъэкIыщтэп.

Еленэ зэрилытэрэмкIэ, мы кьулыкьум иинспектор УФ-м хэбзэлахьхэмкIэ и Кодекс, Конституцием хэшIыкI афырилэн, законхэм зэхьокIыныгъэу афэхьухэрэм, УФ-м и Президент, Правительствэм унашъоу къашыхэрэм альпылээн, ахэм адакIоу цыфхэм ынэгъу зэлухыгъэу, щэлагъэ илэу апэгъокIышъун фэе. Ар кьызгурылорэ специалист ныбжыкIэхэр хэбзэлахьхэмкIэ кьулыкьум зэрэщылэжъэшъуштхэм ицыхьэ телъ.

Хэгъэгум мылкъу анахьыбэу кьыфэ-зыугъоирэ кьулыкьум илофышIэ бзылфыгъэу тыздэгущылагъэхэм, нэмыкIэу щылажъэхэрэм зэкIэми ясэнэхъат мэфэкIкIэ тэри тафэгущо, гъэхьагъэхэр ашIыхьэзэ яIофшIэн лъагъэкIотэнэу тафэлъало!

ХЪУТ Нэфсэт.

Сурэтхэр: А. Лаутеншлегер.

Къызызэуахыгъэр ильэс 85-рэ хьугъэ

НэмыкI шьолтьырхэм

Сэнэхъат Iэпэлэсэныгъэм хэгъэхьогъэнымкIэ Адыгэ республикэ институтыр къызызэуахыгъэр мыгъэ ильэс 85-рэ хьугъэ. Ащ фэдиз уахътэм республикэм ис кIэлэегъаджэхэм лъэныкъо зэфэшъхьафхэмкIэ яшIэныгъэхэм ахэгъэхьогъэным ар фэлорышлагъ.

Гьогоу къыкIугъэр

1938-рэ ильэсым чъэпыогум и 28-м Адыгэ хэку методическэ кабинетэу ар къызызэуахыгъагъ, апэрэ пашэу илагъэр Иван Кобыш. Ар ялэшъхьэтетэу кIэлэегъаджэхэм ялофшIэнкIэ зышIуагъэ къэкIошт апэрэ тхылъ цыкIухэр къыдагъэкIыхэу аублагъ. Анахъэу анаIэ зытетыгъэр езыгъэжъгъэкIэ кIэлэегъаджэхэр ары. 1940-рэ ильэсым мэлъыфгъум и 1-м хэку методическэ кабинетым епхыгъэу кIэлэегъаджэхэм яшIэныгъэхэм зыщахагъэхьогъэ Адыгэ хэку институт къызызэуахыгъ. Бэ темышIэу Хэгъэгу зэошхор къежъагъ, Адыгеим гъэсэныгъэмкIэ исистемэ ащ чIэнэгъэшхоригъэшIыгъ. 1942 — 1943-рэ ильэсхэм фашистхэм гурыт еджэпIэ 87-рэ зэхэгъэтэкъуагъ, пчъагъэ ахъунклагъ. 1943 — 1944-рэ ильэсхэм еджэпIэ 277-рэ зэтырагъэпсыхъажьыгъ ыкIи ялофшIэн аублэжъыгъ.

Ильэс зэкIэлъыкIохэм институтым ыцIэ, пашэхэр пчъагъэрэ зэблихъугъэх. 1945 — 1954-рэ ильэсхэм В.В. Российскэр, В. А. Чупрета, А. О. Хьорэлпыр, М. М. Хьунэр пашэу илагъэх. Институтым илофшIэхэм кIэлэегъаджэхэм апае курсхэр, семинархэр зэхашъхьыгъэх, Iэпылэгъу афэхъуштыгъэх. 1940 — 1953-рэ ильэсхэм методическэ сборники 6 къыдагъэкIыгъ.

1954-рэ ильэсым БрантI Щэбан институтым пашэ фашыгъ ыкIи ильэс 34-рэ мы IэнатIэр ылыгъыгъ. Мыщ Iоф шызышIэхэрэм япчъагъэ зэрымкIурэм къыхэкIэу РСФСР-м просвещениемкIэ

иминистрэ тхыгъэ фагъэхьы, 1955-рэ ильэсым нэбгыри 4 зыщылажъэщтыгъэ IофшIэпIэм ипчъагъэ нэбгырэ 13-м нагъэсыгъагъ. БрантIым ихъатыркIэ институтыр шьолъырым иметодическэ гупчэ хьугъэ, кIэлэегъаджэ пчъагъэмэ ильэс къэс ясэнэхъаткIэ Iэпэлэсэныгъэ хагъэхьон амал ялагъ, краеведческэ материалхэр аугъоигъэх.

1987-рэ ильэсым институтым ипашэу Хъымыщ Казбек тырагъэхьагъ. Гъэсэныгъэм исистемэ зэрэхигъэхьогъэ ар пылтыгъ, 1989-рэ ильэсым адыгэ филологиемкIэ, тарихьымкIэ, культурэмкIэ, педагогикэмкIэ ыкIи психологиемкIэ кафедрэхэр къызызэуахыгъэх, ильэс тешлагъэу кIэлэцIыкIухэу джыри гурыт еджапIэм чIэмыхъагъэхэм ыкIи публэ классхэм арысхэм апае, общественнэ, естественнэ-хысап шIэныгъэхэмкIэ, бзэмкIэ ыкIи литературэмкIэ кафедрэхэр агъэпсы.

1992-рэ ильэсым АР-м гъэсэныгъэмрэ шIэныгъэмрэкIэ и Министерствэ иунашъокIэ гъэсэныгъэм хэхьоныгъэхэр егъэшIыгъэнхэмкIэ Адыгэ республикэ Гупчэ ашIыжыгъ ыкIи ГьукIэлI Руслъан пашэ фашыгъ. Лъэныкъо зэфэшъхьафхэм япхыгъэ кафедрэхэр ыкIи отделхэр къызызэуахыгъэх. 1996-рэ ильэсым АР-м и Президент иунашъокIэ сэнэхъат Iэпэлэсэныгъэм шыхэгъэхьогъэнымкIэ Адыгэ республикэ институт ашIыжыгъ, Мамгъэт Къасимэ пашэ фашыгъ. Ильэсрэ Iоф ышлагъэу Адыгэ къэралыгъо университетым епхыгъэу сэнэхъат Iэпэлэсэныгъэм хэгъэхьогъэнымкIэ институт ашIыжи, Ушъухо Дамир пашэу

агъэнэфагъ. 1999-рэ ильэсым Едыдж Аминэт мы IэнатIэр фагъэшъошагъ. 2002-рэ ильэсым АР-м иминистрэхэм я Кабинет иунашъокIэ АР-м гъэсэныгъэмкIэ къэралыгъо бюджет гъэпсыкIэ зилэ сэнэхъат тедзэ языгъэгъотырэ къулыкъушIэпIэу «Сэнэхъат Iэпэлэсэныгъэм хэгъэхьогъэнымкIэ Адыгэ республикэ институт» ашIыжыгъ.

2012-рэ ильэсым къыщегъэжъагъэу институтым ипэцагъ биологие шIэныгъэхэмкIэ докторэу, профессорэу Бэрэдж Анэтэ, 2015-м къыщыублагъэу пашэм иIэнатIэ ипшъэрылхэр ыгъэцэклагъ Нэгъой Джанщыр. 2017-рэ ильэсым ищылэ мазэ институтым итхьаматэ фашыгъ педагогикэ шIэныгъэхэмкIэ кандидатэу, доцентэу Тхьагъу Фатимэ.

Непэрэ мафэр

— 2018-рэ ильэсым къыщегъэжъагъэу зэхьокIыныгъэшхо тфэхъугъ. Гъэсэныгъэм епхыгъэ зыкI механизмэу институтым Iоф ешIэ. Республикэм икIэлэегъаджэхэм язэхэщэкIо-методическэ ыкIи научнэ площадкэу тыщыт. КIэлэегъаджэхэм яшIэныгъэхэм зэрахэдгъахьорэм дакIоу тхылхэр, методическэ Iэпылэгъухэр къыдэтэгъэкIых. 2018-рэ ильэсым къыщегъэжъагъэу проектнэ IофшIэнхэм япхыгъэ зэнэкьокъухэм тахэлажъэ ыкIи текIоныгъэхэр къыдэтэхых. 2019-рэ ильэсым лъэныкъо зэфэшъхьафхэмкIэ типроекти 4 анахъ дэгъухэм ахалытагъ. Субсидиеу къытатыгъэм ишIуагъэкIэ институтыр аужрэ шапхэхэм адиштэу

зэтэдгъэпсыхъагъ. АР-м и Лышъхъэу КъумпIыл Мурат ишIуагъэкIэ институтым игъэкIотыгъэ гъэцэкIэжъынхэр рашылагъэх. Непэ тилофшIэн хэдгъэхьогъэнымкIэ, ыпэкIэ тылхьыкIотэнымкIэ ищыкIагъэр зэкIэ тIэкIэлъ, — еIо Тхьагъу Фатимэ.

Сэнэхъат Iэпэлэсэныгъэм зыщахагъэхьорэ Адыгэ республикэ институтым егъэджен-методическэ IофшIэнымкIэ пашэм игуадзэу Нэгъой Джанщыр Iоф ешIэ. ШIэныгъэ ыкIи инновационнэ IофшIэнымкIэ пашэм игуадзэр Шорэ Жанн, гъэсэныгъэм ишьолъыр системэ хэгъэхьогъэнымкIэ пашэм игуадзэр Джамиля Хариевар ары. Джащ фэдэу финанс IофшIэнымкIэ пашэм игуадзэр Абрэдж Руслъан. Ащ нэмыкIэу институтым Совет цызэхашагъэу игъэкIотыгъэу Iоф ешIэ. Непэрэ мафэм кафедрэ 4 хэхъэ. КъэбарлыгъэIэс хысап ыкIи естественнэ-научнэ гъэсэныгъэм епхыгъэр Тхьагъу Фатим. Гуманитар ыкIи эстетическэ гъэсэныгъэмкIэ кафедрэм ипашэр Сусана Бедукадзе. Гурыт еджапIэхэм джыри ачIэмыхъагъэхэм, публэ классхэм, гъэсэныгъэ тедзэм, профессиональнэ гъэсэныгъэм ыкIи плуныгъэм япхыгъэ кафедрэм ипашэр Ниныхъу Нурыет. ПедагогикэмкIэ, психологиемкIэ ыкIи гъэсэныгъэмкIэ гъэлорышIэпIэм епхыгъэм ипашэр Оксана Клипальченкэр ары.

Отделищэу гошыгъэхэу Iоф ашIэ. Тхьалэхэм ыкIи Iоф шызышIэхэрэм ялофхэр зэхэзыфырэ отделыр зылэ ильыр ПратIэкъо Саният, егъэджен IофшIэнымкIэ, гъэсэныгъэм идэгъугъэ уасэ

ДЕЛЭКЪО Анет.
Сурэтхэр: Артур Лаутеншлегер.

Лъэпкъ ыкIи дин зэгурылоньгъэр гъэпытэгъэныр

Муниципальнэ образованиеу «Къалэу Мыекьуапэ» иадминистра-
ции ипашэ дэжъ шызэхэщэгъэ терроризмэм пэшлуклогъэнымкIэ
комиссионерэ лъэпкъ ыкIи дин зэфышытыклэхэм ялофыгъохэмкIэ
УпчIэжъэгъу советымрэ зичэзыу зэхэсыгъо ялагъ.

Ащ хэлэжъагъэх ыпшэагъэ зигугъу къэтшыгъэ комиссионер
ыкIи советым хэтхэр, хэбзэу-
хъумэкIо къулыкхуэхэм, обще-
ственнэ организациехэм ялы-
кIохэр, динлэжхэр.

лофтхъабзэр зэришагъ къэлэ
администрацием ипашэу Ген-
надий Митрофановым.

— Непэрэ зэхэсыгъом тызы-
шытегушыIэщтыр зы лофыгъу
нахъ мышIэми, ащ мэхъанэшхо
иI. Лъэпкъ ыкIи дин зэгурыло-
ньгъэр гъэпытэгъэнымкIэ, экс-
тремизмэ нэшанэ зыхэлъ хэ-
бзэуконыгъэхэм тиныбжы-
кIэхэр ащытыухъумэнхэмкIэ
анахъэу тынаIэ зытетын фэе
лъэныкхохэр, шыкIэхэр дгъэ-
нэфэнхэр ары. Общественнэ,
лъэпкъ ыкIи культурнэ органи-
зациехэу къалэм дэтхэр мыш
епхыгъэ лофшIэным чанэу къы-
хэлэжхэр, — **хигъэунэфыкIыгъ
Геннадий Митрофановым.**

АР-м лъэпкъ лофхэмкIэ,
IэкIыб къэралхэм ащыпсэурэ
тильэпкъэгъухэм адырIаэ зэ-
пхыныгъэхэмкIэ ыкIи къэбар
жъугъэм иамапхэмкIэ и Коми-
тет ипашэу Шхъэлэжхэ Аскэр
къытегушылагъ лъэпкъ зэгуры-
мылоныгъэм ыкIи экстремизмэм
апэуцужыгъэнымкIэ анахъэу
аналэ зытырагъэтырэ лъэны-
кхохэм. ХэушхъафыкIыгъэ дзэ
операциер зышыкIорэ лъэжъа-
ным ыкIи непэ дунаим шызэ-
рахъэрэ политикэм япхыгъэу
ащ мэхъанэшхо къыхигъэщыгъ.

Джащ фэдэу къэралыгъо
политикэм къыгъэуцурэ пшэ-
рылъ шхъалэхэм япхырышын
лъэпкъ ыкIи дин объединение-
хэр къыхэгъэлэжхэгъэнхэм,
ныбжыкIэхэм яхэгъэгъу шIу
альэгъоу плугъэнхэм, къалэм
иобщественнэ ыкIи икультур-
нэ шылакIэ хэцэгъэнхэм аналэ
нахъ тырагъэтын фаеу Шхъэ-
лэжхэ Аскэр ылытагъ.

— Республикэм обществен-
нэ-политическэ зыпкъытыныгъэ
иль нахъ мышIэми, Украинэм
шыкIорэ хэушхъафыкIыгъэ дзэ

операцием, лъэпкъ ыкIи дин
зэгурымылоныгъэм къыхэкIау
КъокIыпIэ Благъэм къыштытэ-
джыгъэ бырсырхэм адырагъа-

штэу алозэ партиехэр, движе-
ниехэр зэкхъоханэшъ, е цыф
гъэнэфагъэхэм ягукъэкIыкIэ
пикетхэр зэхашэнхэ альэкIышт.
Ахэм япхыгъэ къэбар нэпцIхэу
Интернет хытыуухэм къарыхъэ-
хэрэм талъэплъэ, игъом къыхэ-
тэгъэщых, — **къылуагъ Коми-
тетым итхъаматэ.**

КъокIыпIэ Благъэм шыхъурэ-
шышIэрэм епхыгъэу зэлукIэгъум
хэлэжхэхэрэм ащ закъыфигъэ-
загъ ыкIи зэпэуцужыр мамырэу
зэшлохыгъэнымкIэ акъылыгъэ
зыхэмылъ зекIуакIэхэр зэра-

мыхъанхэм, сыд фэдэрэ лъэны-
кхуи дырамыгъэштэным къы-
фэджагъ.

Экстремизмэм ыльэныкхокIэ
къэбар нэпцIхэр зыгъэлухэрэм
якхыхэгъэщынкIэ зэрахъэрэ
лофтхъабзэхэм къаегушылагъ
АР-м хэгъэгъу кIоцI лофхэмкIэ и
Министерствэ экстремизмэм
пэшлуклогъэнымкIэ и Гупчэ
иотдел ипашэу ГутIэ Рэмэзан.
Ащ къызэрилуагъэмкIэ, мыр
лофыгъо шхъалэхэм ащыщ ыкIи
бэхэм дунэе хытыур къызэрэ-
зыфагъэфедэрэм фэшI якхыхэ-
гъэщын гумэкIыгъо къыпэкIы.

— Арэуштэу шытми, мы лъэ-
ныкхым епхыгъэу тишъолъыр
бзэджэшлагъэ шызэзыхъагъэхэм
ащышхэр къыхэдгъэщынхэ тлъэ-
кIыгъ, ащышхэри IэкIыб къэра-
лыгъохэм арыкIыжыгъэх. Ду-
наим шыхъурэм дырагъаштэзэ
пэшлорыгъэш лофтхъабзэхэр
тишъолъыр шызэхамышэнхэм
тынаIэ тет. АщкIэ общественнэ
ыкIи дин организациехэм зэ-
пхыныгъэ адытIау тыздэлажхэ,
— **къылуагъ ГутIэ Рэмэзан.**

МыекIопэ къэлэ админист-
рацием шыкIогъэ зэхэсыгъом
динлэжхэр, общественнэ ло-
фышIэхэр къыштыгушылагъэх,
яеплыкIэхэр къыштыралотыкIы-
гъэх. Студентхэм еплъыкIэ тэрэз
ялэным, лъэпкъ ыкIи дин зэмы-
зэгъыныгъэхэр къахэмыфэнхэм
афэлорышIэшт амалхэр, анахъэу
аналэ зытырагъэтышт лъэны-
кхохэр зэдагъэнэфагъэх.

Сурэтхэр: А. Балабасъ.

АхэкIуадэхэрэм япчъагъэ къыштыкIэным фэшI

Гъогухэм атехъухъэрэ хъугъэ-шлагъэхэм ахэкIуадэхэрэм я Дунэе
шIэжъ мафэ къыдыхэлъытагъэу МыекIопэ политехническэ колле-
джым зэлукIэ шыкIуагъ.

Ащ хэлэжъагъэх АР-м и Къэ-
ралыгъо автоинспекция илофы-
шIэхэр, динлэжхэр ыкIи ме-
дицинэ катастрофэмкIэ Адыгэ
республикэ гупчэм илыкIохэр,
студентхэр.

НыбжыкIэхэр зыхэфэрэ
гъогу хъугъэ-шлагъэхэм япчъагъэ
нахъ макIэ шыгъэным аналэ

тырарагъэдзэным фэлорышлагъ
мы лофтхъабзэр.

ГъогурыкIоным ишапхъэхэр
зыукхъохэрэм тхъамыклагъоу
къяхъулэн ыльэкIыштыр нэры-
лэгъу къафэзышIыр сурэт-
техыгъэхэм якъэгъэлэжхэгъонэу
полицейскэхэм къагъэхъазыры-
гъэмкIэ зэлукIэр къызэлуахыгъ.

Нэужым къэзэрэгъоигъэхэм
закъыфагъэзагъ АР-м и Къэ-
ралыгъо автоинспекция гъогу-
патруль къулыкхумкIэ иотдел

ипашэу Алексей Чмыревым
ыкIи ащ иотделэу Мыекьуапэ
шыIэм ипашэу Виталий За-
гайко. Тишъолъыр игъогухэм
къатехъухъэрэ авариехэм ахэр

къытегушылагъэх. Хэбзэухъума-
кIохэм къызэрэхагъэщыгъэмкIэ,
я 8-рэ гъогу хъугъэ-шлагъэ пэпчъ
ильэс 17 — 23-рэ зыныбжъ-
хэм ялажхэ хэлъ.

Гъогу хъугъэ-шлагъэхэр къы-
зыхэкIырэ ушхъагъухэр къы-
зылотыкIырэ видеороликхэр
студентхэм къафагъэлэжхэуа-
гъэх. Ахэм къыздахырэ тхъа-
мыклагъохэр шхъэихыгъэу
нэрылэгъу къафашыгъ.

ГъогурыкIоным хэлэжхэрэ
пстэуми щэлагъэ, сакъныгъэ
къызхагъэфэным, шхъэкIафэ
зэфырялэным динлэжхэр къы-
фэджагъэх. Ешъуагъэу рулым

лумытIысхъанхэу, псынIкIау мы-
зекIонхэу ныбжыкIэхэм за-
къыфагъэзагъ.

Медицинэ катастрофэмкIэ
гупчэм илофышIэхэм апэрэ
медицинэ Iэпылэгъур кын хэ-
фагъэхэм зэрэрагъэгъотышт
шыкIэхэр къащарагъэлэжхэ-
гъу.

«ШIэжым идэпкъ» зыфилорэ
едзыгъор лофтхъабзэм икIау
хъугъэ. Гъогу хъугъэ-шлагъэхэм
зигупсэ хэкIодагъэхэм агу къы-
дэзыщэшт гушыIэ фабэхэр
шIоигъоныгъэ зилэ пстэуми хэу-
шхъафыкIыгъэ стендым тыра-
тхэн амал ялагъ.

НэкIубгъор зыгъэхъазырыгъэр IШЪЫНЭ Сусан.

Хэгъэгур арэгущо

Советскэ дзэхэм фашистхэм ядзэ шхьалэу дзэкълл минибэ зыхэтыгэр зыщызэхакытэгъэ зэо пхашэхэр Сталинград дэж зыщыкыуагъэхэр илэс 80 хьугъэ. Дзэ Плыжым иартиллерии ащ фэдэ гэхъэгъэхом илахышлэу зэрэхышхыагъэм щэч хэлъэп.

1942-рэ илэсым шэклогум и 19-м советскэ артиллерием пым лъэшэу Сталинград дэж щыжэхэкыуатэу, утынышхо щырихэу ригъэгъагъ. Ипхъа-шагъэкълэ, чыплэу зэлыуытыштыгъэмкълэ чэщ-мэфэ 75-рэ клогъэ заом фэдэ тарихым кыхъафэгъап лэом хъушт. Лыбэ зыцагъэчэгъэ, пыйхэр пхашэу зыщызэпцуужыгъэхэ зэуабэ Сталинград илэгъо-блэгъу щыкыуагъ.

Кыблэ-Къохъэллэ, Донской фронтхэм ядзэхэм шэклогум и 19-м, Сталинград фронтхэм идзэхэм шэклогум и 20-м топ мин 13,5-кълэ, ракетнэ артиллерием иустановкэ 1250-кълэ пым утынышхо рахыгъ. Советскэ Союзымрэ фашист Германиемрэ лъэшэу зыщызэпцуужыгъэхэ Сталинград заор джарэуштэу егъэгъагъ хьугъэ. Советскэ артиллерием мы заом мэхъанэшхо щырилагъ. Сталинград дэж щызогъэ артиллеристхэм топыщэ миллион 13-м еху пым тырапхъанкълэ, ипыталэхэр пхыратхьугъэх ыкълэ ащ идзэхэу зэхакыутагъ.

Заом илэхъан Апшээрэ Главномандованием ирезерв иартиллерийскэ корпус 11, иартиллерийскэ дивизии 110-рэ, артиллерийскэ, противотанковэ бригадэбэ зэхашэгъагъ. Зэонимкълэ артиллеристхэм опытэу Сталинград дэж щырилагъ хьугъэр Хэгъэгур зэошхом илэхъан нэмыкълэ операциехэу зэхашэгъэхэми къащашхъэлпэжыгъэх. Артилле-

рием ыкыуачлэ сыдигъуи къэзыгъэлъэ-шыштыгъэхэр ащ пэцэныгъэ дызезыхъа-гъэхэмрэ артиллерийскэ лашэхэр зышлыштыгъэхэмрэ ары. Артиллериемкълэ дзэ пэцэ цлэрылохэу артиллерием имаршал шхьалэу, Апшээрэ Главномандующэм игуадзэу Н. Н. Вороновым, артиллерием имаршал шхьалэу М. И. Неделиным, артиллерием имаршалхэу В. И. Казаковым, Г. А. Одинцовым, Г. Е. Передельскэм, В. М. Михалкиным ацлэ непэ тигуапэу къэтэлэ.

Джащ фэдэу артиллерие лашэхэмкълэ конструктор цлэрылоу В. И. Грабиным, Социалистическэ лощлакълэм тлогъогогъу и Лыхъужьэу, техническэ дзэхэмкълэ генерал-полковникэу, Сталиным ишлухафтынхэм ялауреатэу, артиллерие шлэныгъэхэмкълэ Академием идеист-вительнэ членэу, Краснодар краим истаницэу Старонижестеблиевскэм кышыхъугъэу, Советскэ Союзым имаршалэу Л. А. Говоровым щытхьур къалэжыгъ.

Хэгъэгур зэошхом илэхъан артиллерист 1800-м ехъумэ Советскэ Союзым и Лыхъужьыцлэ къафасуыгъ. Тичыплэгъухэу рядовойхэу Ацумыжэ Айдымыр Ахьмэд ыкър, Шумаков Георгий Евгений ыкър, Топорков Андрей Дмитрий ыкър, Стариковский Александр Степан ыкър, Сапунов Николай Андрей ыкър, Донских Иван Григорий ыкър, Гизатуллин

Хамазан Гатаул ыкър, Бжыхъэкъо Кыымчэрий Борэкъо ыкър ахэм ашыщых.

Кардашов Василий Алексей ыкър, Бугримов Исидор Савелий ыкър, Агненко Василий Матвей ыкър Щытхьум иорденищ къафагъэшшоагъ.

Хэгъэгур зэошхом хэлэжыагъэхэу полковникхэу Синюгин Петр Василий ыкър, Богомолов Михаил Андрей ыкър, Смирнов Геннадий Иван ыкър, Ермоленко Иван Яков ыкър, Нугманов Раулэ Закий ыкър, рядовойхэу Белоус Семен Авксентий ыкър, Наджэкъо Алджэрий Аслъанчэрые ыкър, Жмак Павел Иван ыкър ыкълэ нэмыкълэбэмэ хэгъэгум итын лъаплэхэр – орденхэмрэ медальхэмрэ къафагъэшшоагъэх.

СССР-м и Апшээрэ Совет и Президиум 1944-рэ илэсым чэпыогъум и 21-м Указ ыштагъ артиллерием и Мафэ илэс къэс агъэмэфыкълэз ашлынэу. 1964-рэ илэсым кышхэгъэгъагъэу ракеты-дзэхэмрэ артиллериемрэ я Мафэу ар хагъэунафыкълэ.

Джыдэдэм Адыгеим щыпсэхуэ, полковникхэу, лэшэ зэлууплэныгъэхэм ахэлэжыагъэхэу Фефелов Владимир ыкър, Волосецкий Роман Петр ыкър, Сычев Иван Николай ыкър, Кириченко Николай Василий ыкър, Воротило Валерий Григорий ыкър, подполковникхэу, лэшэ зэлууплэныгъэхэм ахэлэжыагъэхэу Праздников Сергей Василий ыкър, Джунь Андрей Владимир ыкър, Суралев Михаил Вячеслав ыкър, Габрусь Александр Евгений ыкър, Е. А. Стоценкэм, Мамедов Роберт Наджаф-Оглы ыкър, Басиев Алексей Владимир ыкър тыхэгъэгур и Улэшыгъэ Клуачлэхэм

ягъэпытэн ялахышлэу хашыхъэ.

Полковникэу Чыназыр Аслъан Исмахылэ ыкър, подполковникхэу Челенгаров Борис Сергей ыкър, Шкарбан Виктор Иван ыкър ядунай зэрахъожьыгъэр лъэшэу гухэкълэ.

Адыгеир сыдигъуи артиллериемкълэ командир дэгъухэр зыцагъасэхэрэ чыплэу шытыгъ. Я 47-рэ ракетэ бригадэм, я 9-рэ мотошхончэо дивизием, я 131-рэ мотошхончэо бригадэм яракеты-дзэхэмрэ яартиллериемрэ илэсыбэрэ мыщ итыгъэх. Я 227-рэ Таллинскэ артиллеристскэ бригадэр джыдэдэм хэушхъафыкълэ дзэ операцием хэлэжэ. Адыгеим щызэхэщэгъэ дивизионитлэмэ – топ-гаубицэхэу Д-20 зыфилохэрэм ядивизионэу Советскэ Союзым и Лыхъужьэу Андырхъое Хъусен ыцлэ зыхъырымрэ реактивнэ дивизионэу «Ураган» зыфилохэрэм сыд фэдэрэ лъэхъани нахъыжхэм щыс атырахы, ахэм ягъэхъагъэхэм ахагъахъо.

Джырэ шапхъэхэм адиштерэ ракетэ комплексхэу «Эскандер», «Эскандер-М», реактивнэ системэхэу «Торнадо С», «Торнадо Г», гаубицэхэу «Коалиция» зыфилохэрэр непэ Урысыем и Улэшыгъэ Клуачлэхэм жьугъэу ашагъэфедэх.

Лэплэсэныгъэшхоу ахэлъым, лэшэ лэпкыкълэхэр гъэхъагъэ хэлъэу кызыр-рэфгагъэфедэхэрэм яшлугъэкълэ ракетыдзэхэмрэ артиллериемрэ япшэрылхэр дэгъоу непи агъэцакълэ, Урысыем ифедэхэр дэгъоу къагъэгъунэ.

Ракетчикхэмрэ артиллеристхэмрэ ямэфэкълэ сафэгъушлэ!

КЪУАДЖЭ Аслъан.

Улэшыгъэ Клуачлэхэм яветеран, лэшэ зэлууплэныгъэхэм ахэлэжыагъ, отс-тавкэм щылэ полковник.

Академическэ мэкъамэр щыцугъ

Академическэ мэкъамэм и Дунэе фестивалэу «Адыгея музыкальная» зыфилохэр республикэм щыкыуагъ.

кышху. Мыщ фэдэ лощтхъэбзэ иным шлугъэу, дэхагъэу, клуачлэу хэлъыр бэ. Джырэклэ а пстэуми зэкълэми тафэныкыу» — кыыхигъэщыгъ ащ.

Концертхэр амыублэзэ пианистэу Къэбэрдэкъо Мурат «АР-м культурэмкълэ изаслуженнэ лощышлэ» зыфилохэр цлэ лъаплэу фагъэшшоагъэр къэзыу-шыхъатырэ тхылъымрэ бгъэхалхъэмрэ пчыхъэзэхэхэм щыратхьыгъ.

Фестивалым иапэрэ пчыхъэ мэкъамэ зэфэшхъафыбэр щылу. Ау зэраубагъэр Урысыем инароднэ артистэу, Адыгэ Къэралыгъо орэдыло-къэшъокло купэу «Ислъамыем» ихудожественнэ пашэу Нэхэе Аслъан имэкъамэу «Нартская расода» зыфилохэр ары. Рашид Калимуллин, Владимир Курьян, Ильяс Камаловым, Мехди Хосейни, Ле Ты Минь, Цзо Чженьгуан, Серик Еркимбеков, До Хонг Куан, Къэбэрдэкъо Мурат, Муратбек Бегалиевым ялофшлагъэхэр ащ кыкълэ-лыкълэуагъэх.

лэгу теуабэр къаугъоигъ Бело-русиим кыкыгъэу, цимбалэм къэзыгъэлэгъэ Вероника Пра-дедрэ фортепианом кълэрысыгъэу,

Ростов икъэралыгъо консер-ваторие икафедрэ идоцентэу Лыхъурэе Заринэрэ. А пстэумэ адырагъэштагъ АР-м исим-фоническэ оркестрэ ихудожест-веннэ пашэу ыкълэ идирижер шхьалэу Стлэшэу Къэплъан, АР-м инароднэ артистэу, дири-жерэу Аркадий Хусниаровым, Урысые ыкълэ дунэе мэхъанэ зилэ зэнэкъокыухэм ялауреатхэу Павел Азнаурьянрэ Ильяс Камаловымрэ.

Нэхэе Аслъан ыныбжэ илэс

80 зэрэхъугъэм фэгъэхыгъэ мэфэкълэ концертхэр фестивалым иятлонэрэ мафэ кыдыхэ-лпытэгъагъ. Ащ хэлэжыагъ ыкълэ мэкъамэуысым кыфэгъушлугъ АР-м и Лыхъужьэу Къумпыл Мурат. Апэрэ лэпкы симфониеу «Мелодии восходящего солнца» зыфилохэр зэхэхэм щылу. Нэхэе Аслъан имэкъамэу «Удж» зыфилохэрэмкълэ лощтхъабзэр зэфашыжыгъ.

АНЦОКЪО Ирин.

Сурэтхэр: Артур Лаутеншлегер.

Урысыем имызакъоу Казах-стан, Кыргызстан, Вьетнам, Иран, Белоруссиим, Нидерланды кыарыкыгъэхэр ащ зэфыцагъэх.

«Сэ Вьетнам сыкыкыгъ. Шьуи-республикэ апэр тыкы-зэреблагъэрэр ыкълэ лъэшэу тыгу рыхыгъ. Тигуапэ мыщ тыкълэклони, фестивалым тых-лэжэнуэ амал зэрэдгъотыгъэр», — кыиддэгъуащэ гуцылэгъу тызыфэхъугъэ хъаклэр.

Фестивалым икызылэхын фэгъэхыгъэ мэфэкълэ зэхэхэр АР-м и Къэралыгъо филармоние щыкыуагъ. АР-м культурэмкълэ иминистрэу Аульэ Юрэ ипэублэ гуцылэкълэ ар кызылэуахыгъ.

«Апэрэ фестивалхэм шьолъыр мэхъанэ ялагъ. Джы непэ дунэим икъэралыгъо зэфэш-хъафхэми талъылэсыгъ. лощтхъабзэм изэхэщэн зилахышлэу хэлэ Рашид Калимуллин

«тхъауегъэпсэу» есло сшлоигъу. Джащ фэдэу фестивалым изэхэщэн зигукъэкълэ ыкълэ ащ илофшлэн непэ лъызыгъэ-кыуатэрэр Нэхэе Аслъан. АР-м и Лыхъужьэу министрэхэм я Кабинетрэ тилэпылугъухэу академическэ мэкъамэм икы-зэтегъэнэрэ ихгъэхъонрэ тадэлажэ. Тиоркестрэ ишы-клагъэр зэкълэ едгъэгъотыным тадэлажэ, тапэкълэ ар зэпыд-гъэуштэп», — кыыхигъэщыгъ министрэм.

Игуапэу фестивалым кызыр-реблагъэрэр кыыхигъэщыгъ къэралыгъом имэкъамэуысхэм язэхэхэ итхъаматэу, Урысы-емрэ Татарстанрэ янароднэ артистэу Рашид Калимуллин.

«Сигуапэ джыри зэ шьус-лэгъунэу амал зэрэсилэр. Адыгеимкълэ, Урысыемкълэ, мэкъа-мэкълэ мы фестивалхэр мэфэ-

Футбол

«Зэкьошныгъэм» шлуахыгъ

ФутболымкӀэ Урысыем изенэкьоку иятлонэ-рэ лигэ хэт командэхэм зичэзыу ешлэгъухэр ялагъэх. Мыекъопэ «Зэкьошныгъэр» Астрахань щешлагъ.

Бысымхэм тлогъогогъо лэгуаор къэлапчъэм дадзагъ ыкӀи теклоныгъэр кыдахыгъ.

«Астрахань» (Астрахань) — «Зэкьошныгъ» (Мыекъуапэ) — 2:0 (0:0).

ЗэлукӀэгъур къэлэ стадионэу А.И. Колосовым ыцӀэ зыхьырым щыкӀуагъ ыкӀи нэбгырэ 274-рэ ащ епллыгъ. Апэрэ таймыр 0:0-у аухыгъ. Я 27-рэ такыкыым «Зэкьошныгъэм» хэт Артем Телеповыр ешлалэм кырагъэкӀыгъ. Арэуштэу щыт нахь мышлэми, тифутболистхэр кызэкӀэкӀуагъэхэп, ыпӀэкӀэ илгыштыгъэх, лэгуаор къэлапчъэм дадзэнымкӀэ амалышлӀхэр ялагъэх. Ау ар къадэхуыгъэп.

«Астрахань» щешлэрэ Дзекком Фотсо я 82-рэ такыкыым пеналь-

тикӀэ пчъагъэр кызылӀуихыгъ. ЗэлукӀэгъур аухынкӀэ тӀэкӀу къэнагъэу мы футболист дэдэм ятлонэрэу лэгуаор къэлапчъэм дидзагъ — 2:0-у ешлэгъур аухыгъ.

— Нахь пытагъэ кызыхэдгъэ-фэн фэягъ, ау ар кыддэхуыгъэп. Тифутболистхэм ащыц ешлалэм зэрэрагъэкӀыгъэр кын кытщыхуыгъ, — кыӀуагъ «Зэкьошныгъэм» хэт Зезэрэхъэ Артур.

Джы «Зэкьошныгъэр» апэрэ чыплэм фэбэнэн ылъэкӀыштӀэп, сыда плэмэ «Машук-КМВ-р» очкоуи 4-кӀэ ыпӀэ ишъыгъ, къэнэжыгъэр зы тур нылӀэп.

Командэхэр зыдэщыт чыплӀхэр ыкӀи очко пчъагъэу рагъэкъуыгъэр:

1. «Машук-КМВ» — 18.
2. «Зэкьошныгъ» — 14.
3. «Рубин» — 14.
4. «Кубань Холдинг» — 12.
5. «Легион» — 7.
6. «Астрахань» — 7.

Шэклогум и 25-м «Зэкьошны-

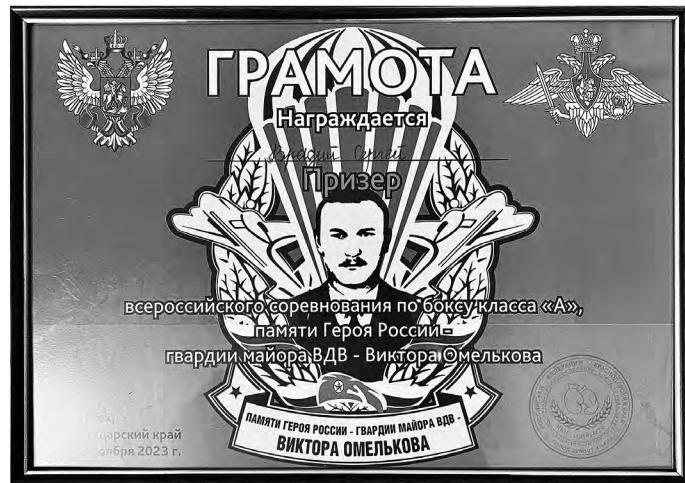
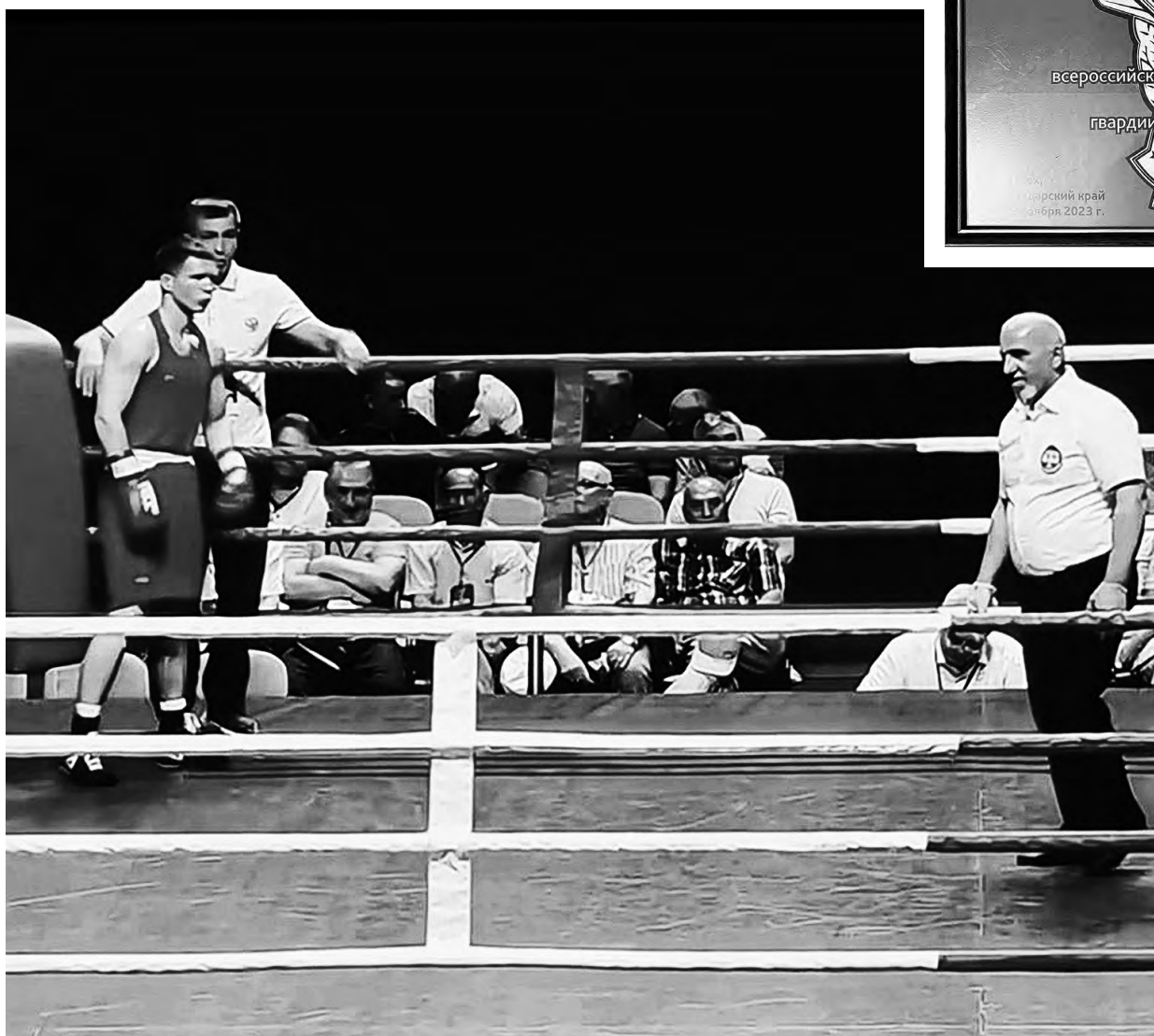
гъэр» «Машук-КМВ-м» Мыекъуа-пэ щылуӀэкӀшт.

Я 6-рэ турым щызэдешлӀ-щтых:

«Зэкьошныгъ» — «Машук-КМВ», «Кубань Холдинг» — «Легион», «Рубин» — «Астрахань».

Бокс

Ящэнэрэ чыплӀэр кыдыдихыгъ

Адыгеим ибоксе-рэу Сергей Врадий классэу «А-м» хэхьэрэ Урысые зенэкьокуым ящэнэрэ чыплӀэр кыдыдихыгъ.

Ар Урысыем и Лыхъужъэу Виктор Омельковым ишлӀж фэгъэхыгъагъ.

Турнирым къэралыгъом ишъолъыр 28-мэ къарыкӀыгъэ спортсмени 122-рэ хэлэжъагъ. Адыгеир къэзыгъэлъэгъогъэ С. Врадий гъэхъэгъэшлӀхэр ышлыгъэх, тренерэу Александр Ким ыгъэсэрэ клалэм джэрз медаль кыфагъэ-шъошагъ.

Зенэкьокуым теклоныгъэр кыщыдэзыхыгъэхэр Урысыем спор-тымкӀэ имастер хуыгъэх.

Зэхъышагъэр ыкӀи кыдыдзы-гъэкӀырэр:
АР-м лъэпкӀэ Юфхэм-кӀэ, лӀкӀыб къэралхэм ащысэурэ тильӀпкӀэ-гъухэм адырӀэ зӀпхы-ныгъэхэмкӀэ ыкӀи кӀэбар жъугъэм иамалхэмкӀэ и Комитет
Адресыр:
385000
къ. Мыекъуапэ,
ур. Крестьянскэр, 236

Редакциер зыдэщыгъэр:
385000,
къ. Мыекъуапэ,
ур. Первомайскэр, 197.
Телефонхэр:
приемнӀэр:
52-16-79

Редакцием авторхэм кӀаӀихырэр А4-кӀэ заджэхэрэ тхьапэхуэ зипчъагъэкӀэ 5-м емыхъухэрэр ары. Са-тырхэм азыфагу 1,5-рэ дӀлӀгъу, шрифтыр 12-м нахь цӀыкӀунэу щытӀэп. Мы шапхъ-хэм адимыштӀэрэ тхыгъэхэр редакцием зӀкӀегъэкӀожыых.
E-mail: adyvoice@mail.ru

Зышаушыхъатыгъэр:
УФ-м хуэтын ЮфхэмкӀэ, телерадиокъэтын-хэмкӀэ ыкӀи зӀлгы-лӀсыкӀэ амалхэмкӀэ и Министерствэ и Темыр-Кавказ чыплӀэ гъэфоры-шлӀлӀ, зэраушыхъатыгъэ номерыр
ПИ №ТУ23-00916

Зыщыхауырэр
АО-у
«Полиграф-ЮГ»,
385000,
къ. Мыекъуапэ,
ур. Пионерскэр,
268

ЗӀкӀэмкӀи пчъагъэр
4033
Индексхэр
П 4326
П 3816
Зак. 1946

Хуэтынм узчыкӀӀтхэнэу щыт уахътӀэр
Сыхъатыр
18.00
ЗыщыкӀӀтхэгъэхэ уахътӀэр
Сыхъатыр 18.00

Редактор шъхъаӀэр
МӀшлӀжкӀо С. А.

Редактор шъхъаӀэм игуадзӀэр
Тэу З. Дз.

ПшъэдӀкӀыжъ зыхьырэ секретары
Тхьаркъошъо А. Н.